

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ให้บริการแก่สังคม ต้องปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของบุคคลและชุมชนซึ่งต้องรับผิดชอบชีวิตมนุษย์ ดังนั้นพยาบาลนอกจากจะมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานแล้วจำเป็นต้องมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาลด้วย การที่พยาบาลมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพจะช่วยให้สามารถใช้ความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่ได้รับการศึกษาอบรมมาได้อย่างเหมาะสม สามารถให้การพยาบาลที่มีคุณภาพแก่ผู้ป่วยและครอบครัว ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ในทางตรงกันข้ามหากพยาบาลมีทัศนคติไม่ดีต่อวิชาชีพแล้ว ย่อมทำหน้าที่ได้ไม่ดีเท่ากับบุคคลที่มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ ดังคำกล่าวที่ว่าผลงานที่ทำด้วยใจรักและมีทัศนคติที่ดีต่องานย่อมดีกว่าผลงานที่ทำโดยคนไม่รักงานและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่องาน (สมพงษ์ เกษมสิน , 2522 อ้างถึงใน พัฒนวัตน์ เสรีทวีวัฒน์ และ จริยาวัตร คมพยัคฆ์, 2531) ทั้งนี้เนื่องจากพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นผลมาจากทัศนคติซึ่งเกิดจากประสบการณ์ ทั้งประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อม ที่ได้รับการถ่ายทอดจากผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากพ่อแม่ ครูอาจารย์และบุคคลสำคัญ ดังนั้นทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาลจึงมีความสำคัญต่อวิชาชีพการพยาบาล Bloom (1956 อ้างถึงใน วิชัย วงศ์ใหญ่ , 2523) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งในการเรียนการสอนได้แก่ ความรู้ ทัศนคติและทักษะเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกและค่านิยมให้เกิดขึ้นภายหลังจากการศึกษา อันเป็นขั้นตอนไปสู่การแสดงนิสัยซึ่งเป็นพฤติกรรมของแต่ละบุคคล โดยมีผลมาจากค่านิยมที่ผู้สอนต้องช่วยกันและต้องใช้เวลาในการปลูกฝัง

การเรียนมีส่วนช่วยเสริมสร้างทัศนคติ เพราะทัศนคติได้มาจากประสบการณ์ต่างๆ เมื่อสถานการณ์นั้นได้รับความสำเร็จ ทัศนคติจะค่อย ๆ ก่อตัวขึ้น (Allport , 1975 อ้างถึงใน กมลพรพรณ หอมนาน และคณะ , 2541) จากการศึกษาของ นันทนา น้ำฝน และคณะ (2523) เปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4 ของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่าทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลมีความแตกต่างกันในแต่ละภาคการศึกษาและแต่ละชั้นปี ส่วนสาเหตุชักนำสำคัญที่ทำให้นักศึกษาเข้ามาศึกษาในวิชาชีพพยาบาลพบว่าสมัครใจมาเรียนเองเพราะรักวิชาชีพพยาบาลพบมากที่สุด ร้อยละ 35.31 รองลงมา เป็นความต้องการของผู้ปกครอง ร้อยละ 31.76 และน้อยที่สุดคือ สมัครเรียนตามเพื่อน ร้อยละ

1.38 สอดคล้องกับฟาริดา อิบราฮิม (2535) พบว่านักศึกษาที่เข้าเรียนวิชาชีพพยาบาลเลือกเรียน วิชาชีพพยาบาลตามความต้องการของพ่อแม่ เลือกเพื่อต้องการมีสถานที่เรียน เมื่อจบแล้วหา งานได้ง่าย มีโอกาสเรียนต่อในสาขาอื่นๆ จะเห็นได้ว่าทัศนคติของนักศึกษาแต่ละคนและแต่ละชั้น ปีมีความแตกต่างกัน ดังนั้นเป็นหน้าที่ของอาจารย์พยาบาลที่ต้องปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพให้ นักศึกษาพยาบาล นอกจากนั้นจากการศึกษาของ กุลยา ตันติผลลาชีวะและคณะ (2536) เรื่อง การลาออกจากวิทยาลัยพยาบาลกลางคืนของนักศึกษาพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบ ว่า นักศึกษาที่ออกกลางคืนเป็นนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ 4 ปี ลาออกสูงสุดร้อยละ 43.1 โดยเฉพาะชั้นปีที่ 1 ลาออกเฉลี่ยร้อยละ 6.54 ต่อปี สาเหตุของการลา ออกอันดับแรก คือ มีทัศนคติไม่ดีต่อวิชาชีพ ร้อยละ 38.4 ไม่ชอบลักษณะงานพยาบาล ร้อยละ 35.9 ซึ่งทำให้เกิดการสูญเปล่าทางการศึกษา ซึ่งการปลูกฝังทัศนคติที่ดีควรปลูกฝังตั้งแต่เป็นนัก ศึกษาพยาบาล โดยสอดแทรกในกระบวนการจัดการเรียนการสอนทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ การเรียนรู้ในห้องเรียน การฝึกปฏิบัติ ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ การได้เผชิญสถานการณ์ จริง โดยครูเป็นผู้ชี้แนะเป็นแบบอย่างที่ดีและมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ จากการศึกษาของ Tertreault (1976 อ้างถึงในอวยพร ตันมุษยกุลและคณะ, 2538) พบว่า อาจารย์เป็นปัจจัยสำคัญ นักศึกษา สามารถเรียนรู้ได้ดีเมื่อเกิดความไว้วางใจ และมองเห็นอาจารย์เป็นตัวอย่างที่ดีในการแสดงบท บาทวิชาชีพ เห็นได้ว่าการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพมีความสำคัญ เพราะจะทำให้ นักศึกษา พยาบาลเกิดความพึงพอใจ สนใจและตั้งใจเรียนไม่ลาออกกลางคืนในขณะที่เรียนและสำเร็จเป็น บัณฑิตพยาบาลทำหน้าที่เป็นพยาบาลที่ดี

วิทยาลัยพยาบาลทุกแห่งมุ่งผลิตบัณฑิตด้านวิชาชีพพยาบาลที่มีคุณสมบัติและความ สามารถในการดูแลผู้รับบริการในด้านส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันการเจ็บป่วย ดูแลช่วยเหลือและฟื้นฟู สุขภาพอนามัยและจุดมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่งคือ ต้องการปลูกฝังให้นักศึกษามีทัศนคติที่ ดีต่อวิชาชีพพยาบาล ดังจะเห็นได้จากปรัชญาของสถาบันทุกแห่งกำหนดวัตถุประสงค์เน้นให้ นักศึกษาพยาบาลมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ (พนารัตน์ วิศวะเทพนิมิตร, 2539) ดังนั้นการปลูกฝัง ทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล จึงเป็นสิ่งสำคัญที่อาจารย์พยาบาลจะต้องช่วยส่งเสริมให้ นักศึกษาเกิดความรักในวิชาชีพ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพและมุ่งหวังให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจ ในการศึกษา มีความต้องการประสบความสำเร็จในการเรียน เป็นพยาบาลที่ดีและสามารถปฏิบัติ งานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

การเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ประกอบด้วย การเรียนการสอนในภาคทฤษฎีและ ภาคปฏิบัติ โดยการเรียนภาคทฤษฎีมุ่งให้ความรู้ในเนื้อหาวิชา หลักการและวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ

ควบคู่ไปกับการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาลและเป็นการเตรียมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถที่จะให้การพยาบาลกับผู้ป่วย ส่วนการเรียนรู้ภาคปฏิบัติเป็นการนำความรู้ที่ได้จากภาคทฤษฎีมาปฏิบัติในการพยาบาลกับผู้ป่วย เป็นการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ (ลมคิด รักษาสัตย์ และประนอม โอทกานนท์ ,2525) จะเห็นได้ว่าการเรียนในภาคทฤษฎีจึงมีความสำคัญยิ่งเพราะเป็นการปูพื้นฐานความรู้ศาสตร์ทางการพยาบาล และทักษะต่าง ๆ เพื่อที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในภาคปฏิบัติ

การเรียนการสอนภาคทฤษฎีส่วนใหญ่เป็นการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสอนบรรยาย การสอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก การสาธิต การใช้สถานการณ์จำลอง เป็นต้น จากลักษณะการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ดังกล่าว ทำให้นักศึกษาพยาบาลต้องประสบกับการเรียนค่อนข้างหนัก อย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ทำให้นักศึกษาเกิดความเครียดไม่มีความสุขกับการเรียน และเกิดปัญหาต่างๆ ตามมา ดังจากผลการศึกษาของ พรรณวดี ตันติศิรินทร์ (2541) พบว่านักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความเครียดสูงจากการเรียนค่อนข้างหนัก คือมีชั่วโมงเรียนและชั่วโมงฝึกปฏิบัติวันละ 7 - 8 ชั่วโมง ตลอดทั้งช่วงจำเป็นต้องทำรายงานทุกวัน ทำให้เกิดความเครียด สอดคล้องกับ สุวรรณ อนุสันติ (2541) ที่ศึกษาถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเครียดด้านการเรียน พบว่า นักศึกษาให้เหตุผลว่าเครียดจากเนื้อหาวิชามากทำให้ยากต่อการจดจำ กลัวการสอบ ไม่มีเวลาทบทวนในสิ่งที่เรียน ไม่มีเวลาพักผ่อน ทำงานส่งไม่ทันตามกำหนด ซึ่งความเครียดถือว่าเป็นปัญหาทางสุขภาพจิตที่ขัดขวางการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล ทำให้ขาดแรงจูงใจในการเรียน (วีระ ไชยศรีสุข ,2533) ซึ่งแรงจูงใจมีบทบาทสำคัญต่อการกระทำพฤติกรรมและความพึงพอใจในการทำงานของบุคคล แรงจูงใจทำให้ผู้เรียนมีความคงทนและเพียรพยายามในการเรียน กิจกรรมใดที่ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการทำ บุคคลนั้นก็ทำในพฤติกรรมนั้นบ่อยครั้ง อาจกล่าวได้ว่าแรงจูงใจเป็นเหมือนตัวควบคุมในการทำงานของผู้คน นอกจากนี้แรงจูงใจยังทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจที่จะเรียนหรือทำกิจกรรมอันเกี่ยวข้องกับการเรียนด้วยความเต็มใจ (Deci ,1978 อ้างถึงในสุธีรา นิมิตรนิวัฒน์ , 2537) เมื่อเรียนด้วยความเต็มใจแล้วย่อมทำให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีและทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียน เห็นได้ว่าแรงจูงใจเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียนรู้ นักการศึกษาและนักวิจัยได้หาแนวทางในการพัฒนาแรงจูงใจซึ่งพบว่าการตั้งเป้าหมายการเรียนเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้น

การตั้งเป้าหมายการเรียนก่อให้เกิดแรงจูงใจ ซึ่งเกิดจากการเปรียบเทียบภายในระหว่างเป้าหมายที่กำหนดไว้กับผลการกระทำ ซึ่งทำให้เกิดปฏิกิริยาต่อตนเองและผลป้อนกลับจากการ

กระทำปฏิกิริยาต่อตนเองที่กระตุ้นแรงจูงใจ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจก็ได้ ผลบ่อนกลับของการทำงานที่แสดงถึงความก้าวหน้า ทำให้บุคคลรับรู้ว่าคุณสามารถกระทำเป้าหมายให้สำเร็จได้จึงเป็นแรงจูงใจให้ทำงานต่อไป การตั้งเป้าหมายการเรียนเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการทำงานของบุคคล เนื่องจากเป้าหมายทำให้บุคคล กำหนดทิศทางและระดับของความเพียรพยายามในการทำงาน มีอิทธิพลในการคงอยู่และหาวิธีที่จะบรรลุผลสำเร็จ (Lock and Latham ,1990) การเรียนโดยมีการตั้งเป้าหมายในการเรียนจะช่วยให้ให้นักศึกษามีความสนใจและตั้งใจเรียนมากขึ้น จากการศึกษาของ สุธีรา นิมิตรนิวัฒน์ (2537) พบว่า นักเรียนที่มีการตั้งเป้าหมายจะมีความสนใจในกิจกรรมสูงขึ้น การตั้งเป้าหมายในการเรียนจะทำให้ทราบถึงกระบวนการเรียนของตนเองว่าเป็นอย่างไร และจะดำเนินไปอย่างไร เมื่อทราบว่าต้องการประสบความสำเร็จก็จะมี ความพยายามที่จะทำให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ดังนั้นการตั้งเป้าหมายในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล โดยกำหนดตามความต้องการของตนเองจะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนอันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนเมื่อประสบความสำเร็จในการเรียนแล้วย่อมเกิดทัศนคติที่ดีตามมา

ความสุข คือ การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา ในทางพระพุทธศาสนาความสุขเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของชีวิต การศึกษาทำให้คนมีความสุขเพราะการศึกษาคือเครื่องมือในการฝึกฝนพัฒนาคนให้รู้จักการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง เมื่อดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องก็จะเกิดความสุข (พระธรรมปิฎก ,2541) ความสุขในการเรียนเกิดจากการที่ผู้เรียนได้รับการตอบสนองจากการใฝ่รู้ การกระทำจากความสร้างสรรค์ด้วยตนเอง รวมทั้งใช้ความสามารถทางด้าน การคิดการใช้เหตุผลทำในสิ่งที่สนใจตามความต้องการของตนเองสามารถเรียนโดยมีอิสรภาพทางความคิดและประสบความสำเร็จ (วิชัย วงษ์ใหญ่ , 2543) เมื่อผู้เรียนมีความสุขในการเรียนทำให้เกิดแรงจูงใจทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนเพิ่มมากขึ้น ทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียนจากการศึกษาของ จันทวรรณ วงศ์อารีย์สวัสดิ์ (2542) พบว่า การเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อกันมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และทัศนคติระหว่างผู้เรียนและผู้สอนจะทำให้นักศึกษาพยาบาลมีการเรียนรู้อย่างมีความสุข

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่อาจารย์ฝ่ายการศึกษา ได้ตระหนักในความสำคัญถึงทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล โดยศึกษาความสัมพันธ์ของการตั้งเป้าหมายในการเรียน การเรียนอย่างมีความสุขกับทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาจะมีความสำคัญและมีคุณค่าต่อการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตพยาบาลโดยจะมีส่วนช่วยให้ผู้บริหาร อาจารย์พยาบาล ได้มองเห็นแนวทางในการพัฒนา

นักศึกษาพยาบาลให้สามารถปฏิบัติตนในบทบาทพยาบาลวิชาชีพอย่างถูกต้องและเหมาะสม สิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ การพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้นักศึกษาเตรียมตัวเป็นพยาบาลที่ดีพร้อมที่จะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพตามบทบาทแห่งวิชาชีพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาล การตั้งเป้าหมายการเรียน และการเรียนอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตั้งเป้าหมายการเรียน การเรียนอย่างมีความสุข กับทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ปัญหาในการวิจัย

1. ทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาล การตั้งเป้าหมายการเรียน และการเรียนอย่างมีความสุข ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นอย่างไร
2. การตั้งเป้าหมายการเรียนและการเรียนอย่างมีความสุขมีความสัมพันธ์ กับทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขหรือไม่

แนวคิดและสมมุติฐานการวิจัย

การตั้งเป้าหมายการเรียนก่อให้เกิดแรงจูงใจ จากกระบวนการเปรียบเทียบภายในระหว่างเป้าหมายที่ตั้งขึ้นกับผลการกระทำ เนื่องจากเป้าหมายทำให้มีการกำหนดทิศทางและระดับของความเพียรพยายามในการเรียน โดยทำให้เกิดความสนใจ ความตั้งใจ ใช้ความพยายามและทักษะในด้านต่าง ๆ ของตนที่มีอยู่ เพื่อหาวิธีการที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ Locke and Latham (1990 อ้างถึงใน สุธีรา นิมิตรนิวัฒน์ , 2537) การที่ผู้เรียนมีการตั้งเป้าหมายในการเรียนนั้นจะทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ จากการศึกษาของสุธีรา นิมิตรนิวัฒน์ (2537) พบว่า นักเรียนที่มีการตั้งเป้าหมายในการเรียนส่งผลให้มีความสนใจในการเรียนสูงขึ้น เพราะการตั้งเป้าหมายการเรียนมีผลต่อแรงจูงใจ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และระดับความสนใจในกิจกรรม (Bandura , 1986) และยังมีผลต่อการกระทำพฤติกรรม โดย

เรียนสูงขึ้น เพราะการตั้งเป้าหมายการเรียนมีผลต่อแรงจูงใจ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และระดับความสนใจในกิจกรรม (Bandura , 1986) และยังมีผลต่อการกระทำพฤติกรรม โดยแรงจูงใจเป็นตัวควบคุมในการทำงาน ทำให้มีความพึงพอใจที่จะเรียน หรือทำกิจกรรมอันเกี่ยวข้องกับผู้เรียนด้วยความเต็มใจ เมื่อมีความสนใจในกิจกรรมแล้วจะทำให้เกิดความตั้งใจ มีแรงจูงใจในการเรียนและย่อมเกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียนด้วย จากการศึกษาของ ชนวนพิศ ชิวารักษ์ (2538) พบว่า แรงจูงใจมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมากกับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ของนักศึกษาพยาบาลจะเห็นได้ว่าแรงจูงใจทำให้เกิดความคงทน ความเพียรพยายาม และยังทำให้เกิดความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการพยาบาล ดังนั้นการตั้งเป้าหมายการเรียนน่าจะมี ความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล

การเรียนอย่างมีความสุข ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักและพึงพอใจในการเรียน มีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกิดพฤติกรรมกาใ้รู้ ลักษณะ อินทร์กลับ และคณะ (2542) จากการศึกษาของ พิมพฤทธิ์ เทียงภักดี และคณะ (2544) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ โดยวิธีการเรียนรู้อย่างมีความสุข พบว่านักเรียนมีความตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง กระตือรือร้นในการเรียน สนใจเรียน มีความสุขกับการเรียน ทักษะทางด้านสังคมสูงขึ้น เชื่อมมั่นในตนเองและกล้าแสดงออก ซึ่งการเรียนอย่างมีความสุขมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เกิดความรักและศรัทธาในสิ่งที่ได้เรียนรู้ และมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ,2540) ดังนั้นกระบวนการเรียนอย่างมีความสุขน่าจะทำให้นักศึกษาเกิดความรักและศรัทธาในวิชาชีพ เห็นประโยชน์และคุณค่าในสิ่งที่เรียนรู้ ผู้วิจัยคาดว่า การเรียนอย่างมีความสุขน่าจะมี ความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล

จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่บทพวณดังกล่าวผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานการวิจัย ดังนี้

1. การตั้งเป้าหมายในการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวก กับทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
2. การเรียนอย่างมีความสุขมีความสัมพันธ์ทางบวก กับทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2545 ชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นวิทยาลัยพยาบาลที่มีนักศึกษาครบทั้ง 4 ชั้นปี
2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การตั้งเป้าหมายการเรียน การเรียนอย่างมีความสุข และทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล

คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาล หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้สึก ความเชื่อของนักศึกษาพยาบาลต่อวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งเกิดจากประสบการณ์เดิม และประสบการณ์การเรียนรู้อัตนเองในขณะที่ศึกษาในสถาบันการศึกษพยาบาล ซึ่งสามารถประเมินได้จากแบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของ พัฒนวัตน์ เสรินทวัฒน์ และจริยาวัตร คมพยัคฆ์ (2531) ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. **ด้านค่านิยมของสังคม** หมายถึง การรับรู้หรือความรู้สึกของนักศึกษาพยาบาลใน ความมีเกียรติของวิชาชีพ ภาพพจน์ของวิชาชีพ ความยกย่องและการยอมรับจากสังคม ประโยชน์ของวิชาชีพต่อสังคม
2. **ด้านลักษณะวิชาชีพ** หมายถึง การรับรู้หรือความรู้สึกของนักศึกษาพยาบาลในความ มีเอกลักษณ์ของวิชาชีพ บทบาท ความรับผิดชอบของวิชาชีพ ความมั่นคงในอาชีพ ความเสีย สละต่อสังคมควมมีคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม และโอกาสในการเข้าทำงาน
3. **ด้านการปฏิบัติงาน** หมายถึง การรับรู้หรือความรู้สึกของนักศึกษาพยาบาลในช่วง เวลาการปฏิบัติงาน ผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ ความรู้ที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงาน ความภาคภูมิใจในงาน
4. **ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน** ผู้ป่วย และญาติ หมายถึง การรับรู้หรือความรู้สึกของนักศึกษาพยาบาลในลักษณะของความสัมพันธ์ มนุษยสัมพันธ์ ความร่วมมือและความ ยกย่อง การเคารพในสิทธิ และการให้เกียรติต่อผู้ร่วมงาน ผู้ป่วย และญาติ

การตั้งเป้าหมายการเรียน หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลในการกำหนดจุด มุ่งหมายในการเรียน อันก่อให้เกิดแนวทางของพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จที่ได้ตั้งไว้ โดย นักศึกษาเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย (Goal) ของพฤติกรรมที่มุ่งหวังด้วยตนเองและพยายามทำตาม เป้าหมาย โดยอาศัยแรงจูงใจทั้งจากภายนอกและภายใน ซึ่งผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดการตั้งเป้า

หมาย ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social cognitive theory) ของ Bandura (1986) ประกอบด้วย 4 ประการ ดังนี้

1. **มีความเฉพาะเจาะจง** หมายถึง นักศึกษาพยาบาลรับรู้หรือรู้สึกว่าเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย เป้าหมายและพฤติกรรมที่ต้องปฏิบัติในการเรียน มีการวางแผนในการเรียนด้วยตนเองอย่างชัดเจน เป้าหมายที่กำหนดมีความเหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ทำให้เกิดความมุ่งมั่นนำไปสู่จุดมุ่งหมายในการเรียนที่ตั้งไว้

2. **มีลักษณะท้าทาย** หมายถึง นักศึกษาพยาบาลรับรู้หรือรู้สึกว่าเป็นเป้าหมายการเรียนที่ตั้งไว้มีความเหมาะสมกับความสามารถของตนเอง กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ มีความพยายามและเชื่อว่าสามารถทำให้บรรลุตามเป้าหมายการเรียนที่ตั้งไว้

3. **ระยะเวลาสั้น** หมายถึง นักศึกษาพยาบาลรับรู้หรือรู้สึกว่ามีกำหนดกิจกรรมการเรียนที่ควรปฏิบัติ มีการวางแผนการเรียนและการทำงานอย่างมีขั้นตอน มีการแบ่งเป้าหมายการเรียนที่ต้องการทำให้สำเร็จออกเป็นส่วนเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

4. **สอดคล้องกับความเป็นจริง** หมายถึง นักศึกษาพยาบาลรับรู้หรือรู้สึกว่าเป็นเป้าหมายการเรียนที่ตั้งไว้มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของตนเอง สามารถทำให้ประสบความสำเร็จได้จริง และแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการเรียนของตนเอง

การเรียนอย่างมีความสุข หมายถึง การรับรู้หรือความรู้สึกของนักศึกษาพยาบาลที่แสดงออกถึงความพึงพอใจ ความตั้งใจ ความกระตือรือร้นในการเรียนในชั้นเรียน โดยประเมินการรับรู้หรือความรู้สึกจากแบบวัดการเรียนอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล โดยใช้แบบวัดการเรียนอย่างมีความสุขของ จันทวรรณ วงศ์อารีย์สวัสดิ์ (2542) ที่สร้างขึ้นตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540) ครอบคลุม 6 ประการ ดังนี้

1. **การสร้างความรักและศรัทธา** หมายถึง นักศึกษารับรู้หรือรู้สึกว่าการเรียนทำให้ตนเองเกิดความรัก ความสนใจในการเรียน มีความเข้าใจในบทเรียนอย่างชัดเจน บรรยากาศในห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้

2. **เห็นคุณค่าของการเรียนรู้** หมายถึง นักศึกษารับรู้หรือรู้สึกว่าการเรียนทำให้ตนเองเห็นคุณค่าในสิ่งที่เรียน มีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนอย่างชัดเจน รู้สึกตื่นตัวมีความสนใจที่จะศึกษาเพิ่มมากขึ้น

3. **เปิดประตูสู่ธรรมชาติ** หมายถึง นักศึกษารับรู้หรือรู้สึกว่าการเรียนทำให้ตนเองเกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้นจากการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาบรรยาย มีการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน กิจกรรมการเรียนทำให้เพิ่มประสบการณ์และความรู้แก่ตนเอง นำธรรมชาติมาเป็นส่วนของการเรียนรู้

4. **มุ่งมั่นและมั่นคง** หมายถึง นักศึกษารับรู้หรือรู้สึกว่าการเรียนทำให้ตนเองมีความมั่นใจมากขึ้น สามารถตัดสินใจ กล้าแสดงออกได้อย่างเหมาะสม รับฟังและยอมรับจุดดีและจุดด้อยของตนเอง

5. **ดำรงรักษามิตรจิต** หมายถึง นักศึกษารับรู้หรือรู้สึกว่าการเรียนทำให้ตนเองมีการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ยอมรับเหตุผล และการเปลี่ยนแปลง รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนทำให้เกิดความอดทนเกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเพื่อน

6. **ชีวิตที่สมดุล** หมายถึง นักศึกษารับรู้หรือรู้สึกว่าการเรียนทำให้ตนเองได้แสดงความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ มีการพัฒนาตนเอง ปรับตัวได้ สามารถเรียนรู้และคิดและปฏิบัติอย่างผู้ที่อยู่ในวิชาชีพพยาบาลได้ การเรียนทำให้มีความสุขทั้งทางกายและจิตใจ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับสถาบันการศึกษาพยาบาล เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล
2. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ค้นคว้า วิจัยเกี่ยวกับทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลต่อไป